

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő: WASSERSTRÖM SÁNDOR
Felelős szerkesztő: LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ARAK:
Belföldön: Egész évre hitközségeknek és vállalatoknak 500 Lei, magánosoknak 250 Lei, félévre 130 Lei, negyedévre 65 Lei. Külföldön: 2 Dollár, Kc. 75, P. 15, S. 19, Dinár. 120.

Irredentizmus.

A „Megjegyzések” rovatának vezetője, a „Nagyvárad” című lapban, Hegedüs Nándor képviselő ur. Ez a „Megjegyzések” egy tehetséges újságíró megnyilatkozása, sokan szívesen is olvassák. Tekintettel a semmitmondó címre, minden belefér — még a nagyváradai hitközségi választásokról szóló elmejuttatás is. Azt írja benne a képviselő ur, hogy a „Gazeta de Vest” hiába akarja úgy beállítani a dolgot, mintha ő irányította volna a hitközségi választást, azt fizikailag sem tehetné, mert hiszen távol volt Nagyváradtól. A naiv olvasó el is hiszi, hogyha Hegedüs Nándor ur a Tátrában napozott, akkor „Lélekben” nem is lehet itt. Pedig dehogy nem lehet itt. Hát a tulajdonát képező „Estilap” nem-e irt naponta gyálázkodó cikkeket a régi hitközségi vezetőségről? Nem-e nap mint nap pergőtűzként adta le ökölnyi betűkkel a szenzációkat. Meg a „Nagyvárad”, amelyről objektívítást konstatál a képviselő ur, nem-e adta le a régi nyugdíjazott hitközségi jegyző nyilatkozatát? Hát kell azért itt lenni? Ki oly botor és elhiszi, hogy a képviselő ur verbuválta volna a botosokat, akik verekedtek? Vagy ki hinné, hogy részt vett volna a választási harcban? De azt megállapítjuk, hogy erkölcsi presztízsével fedezte a támadókat. De meg is lehet érteni, hogy miért? Igaz az, hiszen ezt maga is bevallja, hogy nem szívesen látta azt, hogy a nagyváradai orth. hitközség inkább szimpatizált a Zsidó Párttal, mint a Magyar Párttal, ami logikus is. Mert a zsidó, az természetesen zsidó párti legyen és ne magyarpárti. Természetes viszont az is, hogy Hegedüs Nándor magyarpárti képviselő sokkal szívesebben lát egy, az ő pártjával szimpatizáló vezetőséget, mint a régit. Már pedig az a helyzet, hogy az új „győző” vezetőség nagyrésze a Magyar Párttal szimpatizál és szolgálalkész lesz ezzel az irányattal szemben. Ezt nem tagadhatja le senki, mert ez faktum. Viszont, hogy ebből a Gazeta de Vest tőkét kovácsol és magyar irredentizmust hirdet, ez éppen úgy hozzátartozik az ő politikájának irányonálához, mint ahogy hozzátartozik a „Nagyvárad”-hoz a maga magyar politikája. Ezzel természetesen minden zsidó ember megtagadja a szolidaritást, mert azt, hogy irredentizmust üz az új hitközségi éra, azt az — „Estilap” találta ki és találta fel inyenfalatként a váradai közönségnek. Igen, képviselő ur, az Ön lapja hangoztatta ezt először és a román lap is az Önök nyomán indult el ezen a hamis vágányon.

Ami pedig megint azt az 50 éves aranykorszak felhánytorgatását illeti, ahhoz Ön nem sokat tett hozzá, viszont azt senki soha nem tagadta. De a voltra régen nem ad zsidó. (Csak a magyarpárti zsidó.) Ami most van — az a lényeges. És azt nem tagadja le senki, hogy azt az eminens, köztisztviselő nevelőapával bíró és hősi halált halt apával

„rendelkező” zsidó lányt nem veszik fel egyetlen magyar egyetemen sem. Ez nem tartozik ide, de a tegnapi pesti lapokban állott éppen. Erről írjon a képviselő ur, ha magyarpárti propagandát üz. Ez nem jelenti viszont azt, hogy Alter Scotus imádja a zsidókat. De legyünk igazságosak. Bennünket nem szeretnek (bennünk alatt a képviselő urat is beleértjük, tekintettel arra, hogy hitközségi adófizető) sem itt, sem odaát. Viszont míg mi objektíven bevalljuk az igazat, addig a képviselő ur 1867 utáni szép korszakról mesél. Ez szép történelemnek, meg mesének, ha igaz is volt — de a mostani jelent nem expiálja.

Térjünk vissza a kiindulópontához. Öröm, ujjongás van a magyarpárti zsidó berkekben, mert visszatértünk a régi- régi eszméhez. Ahoz, hogy a pájeszes, szakállas ortodox zsidónak csak a „vallása” zsidó, (beretvált arconál csak izraelita) viszont őseink együtt jöttek be Vereckénél Álmossal és Etelével. Ha mi ezt tovább is fogjuk tagadni és azt hirdetni, hogy bár Vereckén jöttünk be, de III-ad osztályú ülés alatt puhítottuk a húst, azért még ne vessen ránk követ egy magyarpárti zsidó sem.

Mi hiszünk abban, hogy ez a vitézkötéses korszak már idejét multá. Mi hiszünk abban, hogy a fejlődés vonala, a zsidó kisebbségi élet kiterelvényesedése

felé vezet. Mi csak abban hiszünk, hogy ez a helyes út és nem az, hogy más kisebbségnek csak az önön érdekéig vett kisebbsége vagyunk. Mi hiszünk abban, hogy ez az éra nem tart soká a váradai hitközségben sem. Mert nem tarthat. És komiszárnak tartjuk, hogy identifikálnak bennünket a „Gazeta de Vest”-el. Aminthogy hazugság az is, amit az az irredenta pesti magyar-zsidó lap ír, hogy a „Népünk” magyarfaló volna. Amilyen hazugság az egyik, olyan a másik.

De legyünk igazságosak: ahoz, hogy így kiélesedett a harc, a Hegedüsi-lapok propagandája a főbűnös. Ezt nem lehet elsimítani azzal sem, hogy a főszerkesztőjük telelni volt a Tátrában. Ők vitték ki minden furcsaságát és nem esztétikus torzsalkodását a zsidó közéletnek, a közvélemény elé. A sajtóharcot ők inaugurálták, s nem a régi vezetőség és nem azok, akik a zsidó-párti oldalon állanak. Ne féljen a képviselő ur, mi állítjuk legelőször róla és a többiekről, hogy szó sincs irredentáról. Hiszen sokkal „orthodoxabb” az irányzat, semhogy ilyen veszélyes utra térnének. Itt csak, jó román szóval kifejezve: „friuristákról” van szó. Már pedig hogy ők azok, azt mi nyugodt lélekkel állíthatjuk. A képviselő ur pedig aludjon nyugodtan, nincs mitől tartania.

Négy zsidó tagja van a temesvári városi tanácsnak

Temesvár. Szombaton zajlottak le Temesváron a községi választások, amelyen az egyesült kormánypárti-kisebbségi lista abszolút győzelmet aratott. A paktumos lista, a szavazatok 60 százalékát nyerte el, amelynek alapján mind a 36 jelölt bekerült a tanácsba, míg az antiszemita, liberális és demokrata listák teljesen kibuktak a temesvári nagytanácsból. A paktumos lista győzelme révén, négy zsidó városi tanácsos foglal helyet a tanácsban, akik Temesvár város zsidóságának teljes bizalmát élvezik. A megválasztott zsidó tanácsosok a következők: Nyiri Jenő belvárosi hitközségi el-

nök, dr. Nobel Sándor ismert cionista ügyvéd, dr. Braun Zsigmond és Friedmann Ferencz a gyárvárosi orth. hitközség elnöke. A zsidópárt szavazói öntudatos fegyelmellettéssel vonultak fel a választás napján jelöltjeikre szavazni, úgy, hogy 2200 szavazóval bíró zsidó választópolgár közül 1800 adta le a szavazatát. A többi pártok részéről az érdeklődés sokkal enyhébb volt, minthogy 23.000 szavazó polgár közül, mindössze csak 13.000-en járultak az urnák elé. Temesvár zsidósága körében elégedést keltett a választás eredménye.

Zirelsohn kisenevi főrabbi — a polgármesteri székekben

Kisenev. A hitközségi választások Kisenevben is a közelmúlt napokban folytak le és ennek során megválasztották az új polgármestert és alpolgármestert is. A választási jegyzőkönyvet aprobálás végett a minisztériumhoz küldték el és a megválasztott új tisztikar csak a miniszteri jóváhagyás után foglalhatja el a helyét a város vezetésének élén. Addig is azonban a polgármesteri tisztet el kell látni és Zirelsohn főrabbi, mint a kisenevi városi tanács kisebbségi

reprezentánsa és legidősebb tagja foglalta el ideiglenesen a polgármesteri széket. Zirelsohn főrabbi városszerte közszerelemnek örvend és ideiglenes minőségében is a legnagyobb figyelemmel és gondnal vezeti a város ügyeit. Az ősz főrabbi előreláthatólag több héten keresztül ma ad meg polgármesteri minőségében, mert legalább ennyi idő kell, míg megérkezik a miniszteri aprobálás.

Mielőtt ruhaszükségletét beszerezné, bizalommal keresse fel

CZITROMURISZABÓSÁGÁT

General Mosoin, Kert-uca 2 alatt, ahol a legszebb kivitelben elsőrendű

Öltönyöket, felöltőket és téli kabátokat már 2600 leiért készít

Minden munka CZITROM DEZSŐ vezetése mellett készül. (A volt Szent László-téri Czitrom-cég tulajdonosa)

A chuszi főrabbit megakarják akadályozni a jeruzsálemi főrabbszék betöltésében

Jeruzsálemből jelentik: A vallásos zsidóság szomorú jelenségnek lehet tanuja a jeruzsálemi kollemben egyre erősebben kiéleződő ellentétek megfigyelésénél. A harcok főként a kolle főrabbszék betöltése körül tombolnak. A diaszpóra nászijai, valamint az Agudász Jisroel szervezete és az askenázi irányzat egy része által megválasztott *Duschinszky*, chuszi főrabbi ellen egyre erősebb kampány indult meg, amely lehetetlenné akarja tenni, hogy általa a jeruzsálemi askenázi zsidóság főrabbi-széke betöltsék. Az eddig felsorolt ellenfelek közül, a károlyi főrabbi hívei mellett, a legerősebb kampányt ugy Csehszlovákiában, mint a szentföldön Spira, munkácsi főrabbi és hívei folytatják a chuszi főrabbi ellen. A legkínosabb helyzet teremtődött ezáltal a vallásos zsidóság nagyjai között, hogy oly nagy tudású és szentéletű főrabbit, mint *Duschinszky*, a világ egyik legnagyobb gáonját, a legnemtelenebb eszközökkel igyekeznek lehetetlenné tenni, hogy mint *Chajim Sonnenfeld* z. c. l. méltó utódja betöltsék az Erecnek ezen legfontosabb és legkényesebb posztját.

Ezzel szemben, ugy az Aguda, mint az askenázi zsidóság komolyabb felfogású része igyekszik táborát oly módon erősíteni, hogy a chasszidikus világnézettel élet-halál harcát megvívja és továbbra is igyekszik biztosítani a hegemoniát a vallásos zsidóság modernebb felfogású részének. E célból az Aguda jeruzsálemi központja megállapodást létesített a mizrachisták kiváló vezérével, Rabbi *Jicchok Kook*-kal, a palesztinai országos grand-rabbival, hogy a közös gabellából a Kook főrabbi hitközsége 75, míg az Aguda Jisroel askenázi 27 százalékot kapnak az össz gabella jövedelmek bevételeiből.

Természetes, hogy ugy a jeruzsálemi Agudász Jisroel, valamint az askenázi zsidóság többi csoportjaival szemben ezen

megállapodás kapcsán a kolle elégedetlenjei részéről heves kampány indult meg, amely nem kevésbé bővelkedik rágalomokban és gyanúsításokban, mint a nemrégebben már ismertetett röpcédulák és pamfletok arcpirító hangjai.

Minden jövőjéért aggódó vallásos zsidót fájdalommal kell, hogy eltöltsön a harci eszközöknek eme elfajulása, mely szomorú perspektívát nyújtja annak, hogy az egyéni érdekektől vezetett gyűlölködő harcmodor egyre fokozottabb mértékben szaggalja zsidóságunk még egészséges testrészeit és a túlzott temperamentum által okozott bűnös meg gondolatlanóságok örökké jóvátehetetlen végzet felé sodorják a vallásos jisuv eme kiépített várait is.

Teljesen felmentik a zsidó tanulókat a szombati írás kötelezettsége alól

Bukarest. Ismeretes, hogy a közoktatásügyi minisztérium a Zsidó Párt képviselőinek intervenciójára elrendelte, az állami iskolák munkarendjének lehetőleg oly módon való összeállítását, hogy a zsidó tanulók ne legyenek kénytelenek szombaton sem írni, sem rajzolni. A minisztérium most tovább megy és a zsidó parlamenterek kérésének megfelelően elrendelte, hogy a szülők kérésére az állami iskolák zsidó tanulóit és tanulóleányait teljesen mentesítendők a szombati írás és rajz kötelezettsége alól.

Ez a rendelet hivatkozik arra, hogy a tanrendek nehezen voltak összeállíthatók, ugy, hogy szombaton és ünnepnapokon az írásbeli munkálatok mellőzhetőek lehettek volna. Ennek megfelelően utasítja a minisztérium a közoktatásügyi felügyelőségeket, hogy a szülők kérésére mentesítsék a zsidó tanulókat a szombati írás s rajz kötelezettsége alól.

Közáporral árasztották el egy kolozsvári zsidó kereskedő házát és annak összes ablakait betörték

Kolozsvárról jelentik: Csütörtökön éjjel hatalmas csödrömpölés verte fel a gyufagyárucai lakók éjszakai nyugalma. Eddig még ismeretlen tettesek hatalmas kődarabokkal betörték Friedmann Miksa Gyufagyár-u. 17. szám alatt lakó kereskedő házána összes ablakait. A kövek oly erővel hatoltak be az ablakokon, hogy a függönyöket keresztülzakítva, a lakásban is jelentős kárt okoztak. Emberéletben szerencsére kár nem esett. Az esettel kapcsolatban a gyufagyárucai lakók elhatározták, hogy küldöttséget menesztenek a rendőrséghez.

Antiszemita botrány a lengyel sejmben

Varsó. Az elmúlt napokban szenvedélyes antiszemita botrányt provokáltak a lengyel nemzetiszocialisták *Jicchok Grünbaum* zsidó képviselő interpellációja kapcsán. *J. Grünbaum* mint ismeretes hosszabb külföldi tartózkodásáról a napokban tért haza és amidőn megjelent a sejmbe és szólásra jelentkezett a napirend során, az antiszemita felugráltak padjaikból és kórusban harsogták felé: — Menjen vissza Palesztinába! *Grünbaum* nem hagyta magát zavartatni és tovább folytatta beszédét. Kifejtette, hogy hozzájárul az egyetemek autonómiájának megszorításához, mert a főiskolák nem érdemelnek mást. A tanárok és dékánok szótlanul türik el a legféltelenebb antiszemita kilengéseket is. A főiskolák — mondta *J. Grünbaum*, a reakció főfészkei lettek. Az állampolgársági kérdésben interveniált még a zsidó képviselő és követelte, hogy mindazok, akik szolgálatot teljesítettek a lengyel hadseregben, vagy részt vettek a háborúban — automatikusan állampolgároknak ismerdessenek el.

Látogatás a nyomorgó „Gérek” között

Irla: KAUFTHEIL ERNŐ.

A három élő צדק לך közül is eljött az egyik. Beszédbe elegyedek vele, megtudom, hogy Kovács Gyulának hívták, Ávrohom Jajlenak (valószínűleg יונה) mondja magát. Most 76 éves, még „bócher” — mondják — nem nősült. Tíz éves volt amikor álltért.

— A „jiddisolás” apámmal egy este történt — meséli. Reb Majse Schreiber Vámosudvarhelyről volt a majl. Mielőtt zsidó lettem, szombatos voltam, azelőtt pedig rom. katolikus. Minden zsidó ünnepet megtartottunk már az állérés után. Szigorúan tartottuk a törvényt. Az asszonyok lenyirták a hajukat, kóserozták a húst és mivel akkor még nem volt sakterünk, átküldtük Erdőszentgyörgyre vágatni.

A szombatosok egész nap a földeken vannak és dolgoznak, csak péntek este, szombat reggel és ünnepekkor van istentiszteletük. Ha valakinek „Jahrzeit”-ja van, akkor is felmennek a templomba imádkozni. Érdekes, hogy jiddisül vagy németül nem tudnak beszélni, csak magyarul. Az összes zsidó szokásokat, a hit- és népeletről merített héber kifejezéseket ismerik és használják, de idegenszerű kiejtéssel. Például a sabesz szót hosszú á-val mondják. Egyik sem néz ki zsidónak, tiszta székely típus, annak ellenére, hogy már történt keveredés született zsidókkal.

Ottlétemkor láttam még Kovács Lázárt, a legöregebb gér cedekeket. Héberül Ávrohom Lézernek hívják, 82 éves. Az egyetlen gér, akinek szakállja van. A többi borotválkozik, de nem késsel, hanem „Aurum”-mal. A negyedik öregét Ács Ezrást nem láttam, mert betegeskedik és nem jár ki otthonról.

Felkerestem még Lovász Mihályt, mert hallottam, hogy van a birtokában egy eredeti kézírással készült magyar nyelvű szombatos imádságos könyve. Ez a falu utolsó példánya, a többieket összevásárolták már évtizedekkel ezelőtt kufatók, akik ott jártak. Szerelné nagyon eladni, mert kenyérre kell a pénz. Meséli, hogy azelőtt sokat lerándultak az urak hozzájuk Budapestről és Bukarestből, de már nagyon régen nem voltak. Legutóbb Szabó Imre látogatta meg őket az Új-Kelettől.

A régi, szombatos kódexet megvásároltam Lovásztól, már azért is, hogy segítsék rajta. A bőrkötésű, elsárgult levelű kódex összehasonlítva az IMIT által 1914-ben (dr Guttman Mihály és dr Harnos Sándor szerkesztésében) kiadott „PECHI SIMON SZOMBATOS IMÁDSÁGOS KÖNYVÉVEL” több kisebb-nagyobb eltérést mutat.

A szombatosok száma nagyon megcsappant. Gérek ma már nagyobb számban csak Bözdönön vannak, körülbelül 30 család, azonkívül hozzájuk tartozik Küsmöd, Siklód, Szolokma, Etéd és Köröspatak 2—3 családdal.

Jelenleg Fried Jakab (Besztercéről) a rabbi helyettes — sakter 1929 óta. Chaszid

zsidó, ő tanítja a híveket és a gyermekeket. A gyermekek bibliafordításon és Rasin kívül tanulnak Pereket és Talmudot is. A felolított Talmudot nem tanulnak. A Talmud Tóra iskolában valamikor imádkoztak, ott porlik a Tóraszekrény előtt egy függöny, mely a parajdi Hiuge Teicsmann adománya. Fried fizetése 1000—1500 Lei lenne készpénzben havonta, azonkívül természetben 25 véka gabona, tele buza, fele kukorica és két öl fa évente, de nem tudják neki megadni. Ez idén a jég elverte az egész termésüket, borzasztó nyomorban vannak és a legnagyobb kétségbeeséssel néznek a tél elébe.

Azelőtt a gérek a református papnak fizettek „Kepét” (kultuszadót). Voltak, akik egy „véka” buzát (30 liter), mások egy „karangyát” (2—2¹/₂ véka) fizettek kepebe.

A hitközségnek a vagyona természetben van. Három hold erdőt hagyott egy szombatos asszony, Kovács Imréné, szül. Nagy Zsuzsanna, „magtalan jussba” mert nem volt gyermeke. A hitközségnek az állérés óta van mikveja.

Ottlétemkor két véletlen esemény folytán alkalmam volt ezeknek a földműveseknek a zsidó életét megfigyelni. Járzeitja van az egyik gérnak és így este velük imádkozom a minjállal. A templomuk teljesen orthodox, az almemor a közepén van és a nők sűrű rácsozattal vannak elválasztva a férfiaktól. A rítusuk askenázi orthodox, az imakiejtésük szintén. Egyenes, becsületes, őszinte vallásos zsidók. A másik vé-

Egy lezárult korszak a nagyváradai orth. izr. hitközség életében

Korszak zárult le a múlt vasárnapon a nagyváradai orth. hitközség életében. Dacára annak, hogy az erdélyi zsidó sajtó is csak mint epizódot könyvelte el legutóbb a képviselőtestületi választást, most már tisztán látható, hogy egy teljesen új éra kezdetét jelentette. Mi akik tanulmányoztuk és ismerjük az erők dinamikáját, jól láttuk már korábban is, hogy itt egy egész éra felváltásáról volt szó. S akik ezt másképpen akarták beállítani, azok most végre felébredhetnek és tapasztalhatják majd, hogy *nincs többé legális otthona a Zsidó Pártnak Nagyváradon. Most már nem áll mögötte erkölcsi presztízsével Nagyváradon Erdély legnagyobb hitközsége, mert száműzik hivatalosan falai közül.* Ennek horderejét lehetséges, hogy hirtelen nem vették észre sokan, lehet, hogy még ma sem, de nyíltan és minden kertelés nélkül kell megkongassuk a vészharangot Erdély zsidó közvéleménye előtt: népi mozgalmunk egyik legerősebb pillére ingott meg. Mert, hogy Kohn Dávid és társai elnöklete alatt a legszélsőségesebb agudizmust fogják üzni és hogy politikailag a zsidó népkisebbségellenes elgondolás fog dominálni, az vitán felül áll. Azoknak, akik eddig még nem láttak eléggé tisztán, azok most már mindent tudhatnak. *Megbukott egy egész rendszer, a háboru utáni népi alapon álló, mizrachista-cionista koncepció kapott halálos sebet.* Aki ezt tagadni meri, az vagy nem akar, vagy nem mer szembenézni a napnál is világosabb adottságokkal. Akik pedig attól tették függővé a váradai hitközség régi vezetőségének létjogosultságát, hogy vajjon lehet-e a Keren Kajemeth-re adakozni a templomba vagy sem, akik minden cionist must ezen a prizmán keresztül néztek, azok most látni fogják, hogy mennyi minden veszhet el akkor, amikor nem állanak szoros támaszként egymás mellett azok, akik egy cél felé igyekeznek vinni a zsidóságot, minden oldalról ezerszer támadott, roskadozó szekereit.

Egy korszak zárult le és most már azok is egymás mellé kell álljanak, akik holmi kis detailokban keresték azt, ami széjjelválaszt és nem azt, ami összefogja azt a tábort, amelynek zászlaján a népi kisebbségi jogok kivívása és Erec Jiszroel felépítése áll.

ellen esemény, hogy éppen látogatásom napján halt meg az egyik legöregebb geroth, *ösv. Csukor Zámáné, szül. Acs Lina 76 éves korában.* Nem volt beteg, csendben elaludt. A máriá után a hitközség rövid megbeszélést tart, melyen elhatározzák, hogy a halottat másnap korán reggel temetik el, nehogy kárba vesszen az egész napjuk. Elhatároztam, hogy éjjelen át ott maradok, mert kíváncsi vagyok a gérek szertartására. Az elnök sógorához, Lovász Hermanhoz, az egyik „jómodú gazdához” leszek elszállásolva. Kovács Antal és Kovács Mihály lájják el a sirásási *שמירה* teendőket és a *מטהרה*-t feleségeik és az összes aszszonyok.

Kovács Antalt megszólítom, mondja bátyámuram, miért végzi maga a sirásást? — Most rajtam van a szer (sor), ki van vetve mindig másra. A sirásást mindig mi zsidók végezzük. Éppég csak akkor végzi azt egy goj, ha valami jeles nap van, például „Chálemajd Szüksesz”, vagy valami más ünnep.

Este vacsora után a szállásadók előveszik a patefont és legnagyobb meglepetésemre héber gramofonlemezeket játszanak le, hogy nekem kedveskedjenek. Előkerülnek Kvartin, Holzer, Rosenblatt, Sirota, Chagi és Fischer bécsi főkantór szebbnél szebb dalai. Azonkívül magyar dalokból is van választék. A gérek nagyon vendégszerető emberek, ellentétben a székelyekkel, akik fukarok.

Mi nem adjuk fel a harcot. Mert nem hadsereg az, amely egy időleges vereség után végleges takarodót fu. Elvégre 36-an állanak 35-tel szemben a képviselőtestületben. Ez egy olyan ellenzék, amelyet tekintetbe nem venni, nagyfoku politikai iskolázatlanságra vallhat. Csaknem fele a képviselőtestületnek áll a mi oldalunkon. Tehát nincsen veszve semmi. És ez a csoport, ez a párt most egyet követel, a most divatos „sofort” program elnevezéssel. Az ellenzék nem akar új programot adni a mostani új vezetőségnek. Csak egyhez ragaszkodik törhetetlenül.

Az általuk annyit hangoztatott program azonnali és teljes megvalósítását. *A gabella díjak és a pászkaárak nagyfoku csökkentését, mert a szegény néposztály nem bírja ezeket az indirekt adókat.* Ezt első sorban és mindenekfelett. *Azután a kérlelhetetlen tisztviselő leépítéseket. Mindenkit leépíteni, akire feltétlen szükség nincs. A fizetéseknek oly mérvű reducióját, ahogy ők követelték.* És a többi, úgy már a régi rezsim, valamint a választási propaganda alatt hangoztatott pontokat:

Az alapszabályoknak a hitéleti igények és a reális zsidó életnek megfelelő demokratikus módosítása, valamint a proporcionális lajstromos választási rendszerrel oly módon való módosítása, ne-hogy 6 szavazat a hitközség sorsát károsan befolyásolhatja és a szavazatok 49%-a által a hitközségnek egy nagy része kizárassék a képviseletből. Lehetetlen az, hogy a hitközség érdekében a felelőség megosztása a hitközségi tagok ily nagy csoportjának a kizárásával lehetlenné tétessék és erőszakos eszközökkel egy igen minimális többséggel egy oly irányzat vezesse a hitközséget és annak intézményeit, amely a hitközség egységére, valamint további fejlődésére baláthatatlan következményekkel jár. A választásnak az összes képviselőtestületi tagokra vonat-

Legfinomabb hygienikus szagtalan

„R e x” Borotvapor
legolcsóbban kapható

kozólag 6 hónapon belül — amint azt annak idején az ellenzék becsületszó mellett a választások előtt kötelezte — meg kell történnie, hogy a jogok kiterjesztése után, a hitközség minden áldozó tagjának szabad akarata nyilatkozhassék meg. Valószínűleg meg mindazt, amellyel a hangulatot maguk mellé igyekeztek hódítani. De ne tétova politikát, mert a 37 képviselőtestületi tag, aki a jelenlegi vezetőség megválasztásánál nem vett részt, *mint egy ember követeli*, úgy az általuk is hirdett, mint a hitközség érdekében eme program megvalósítását.

Egy korszak zárult le a nagyváradai orthodox hitközségben, de biztosra vehető, hogy nem véglegesen. Sőt reméljük, hogy rövidesen az a lendület, amely némelyeket érdemtelenül az általuk elfoglalt polcra segítette, az a néphangulat, amelyet ők a múltban félrevezettek, fogja őket onnan visszahuzni. Ha csak nem valószínűleg megbeígért népboldogító terveiket, amelyet szüntelenül annyiszor hangoztattak. De, hogy megvalósuljon, arra figyelni fog az egész zsidó közvélemény. Amint hogy retrográd belpolitikai elgondolásaikra is az egész ország zsidó és nem zsidó közvéleménye is feszülten figyel.

Fuchs Mancsi

fűzőszalonjában legfinomabb és legpontosabb kivitelben készülnek:
Prinzess fűzők, minden fazonu divatfűzők és orvosi rendeletre gyógyfűzők.
ORADEA, Piața Mihai Viteazul 11-a.
(Ullmann-palota).

Fajborok יין כשר
Asztali borok

jutányos árban kaphatók
Szacsvey-u. 2. sz. a.
(Str. Cuza Voda)
pincében.

M. Weissberger

Oradea, Str. Cogălniceanu 4.
Viszonteladónak óriási árkedvezmény!

Akinek Jahrzeitja van, az körüljárja reggel az egész falut és felkelti a hívőket, hogy menjenek templomba. A régi „Schülklopfen” jutott eszembe, mikor hajnali fél-ötör felkeltettek. A templomban reggel 18-an voltunk minjannál. Akinek Jahrzeitja volt, az imádkozott elő. Az Áron Hákkodes függönyén a következő felírás olvasható a templomban:

נרבת
את- בלימא
תח
בת אברהם וכולון

Imádkozás után elmentük a gyászházba, kihozták a koporsót az udvarra, ahol Fried Jakob magyar gyászbeszédet tartott. Felkérésükre nekem is kellett Heszped-et tartanom. Ruth történetét és Dávid király származását ismerttettem, kiemelve az igaz áttérés, a gér cedekek jutalmát. Utána következett *אל מלא רחמים*, majd pedig a vállukra vették a koporsót és megindult a halottas menet gyalog a falu közepéig, ahol a zsidó temető van.

A temető domboldalon fekszik, lécekkel körülkerítve, körülbelül 70—80 halott van eddig eltemetve. A legtöbb sírkövön a *גר צדק* felírás olvasható. Nagyon sok öreg kövön már elmosódott a felírás. A temető még szombatos korukból való, úgy, hogy pár száz éves sírkövek is vannak. Egész friss kő ékesíti Hirsch Izsák rabbi sírját,

ki 35 évig működött. A legnagyobb tisztelt és szeretet hangján beszélnek róla, A kath., a gör. kath. és az unitárius pappal a legjobb barátságban élt. *Bőződön a felekezetek között a legjobb egyetértés uralkodott mindig.*

A nyitott sírnál megállt a menet, leeresztették a koporsót a gödörbe, leszállt az egyik férfi és elővette a fejpárnának szánt vászonzacsokót és mindenki lefelé fordított tenyérrel szedett háromszor az ujjait földet és betette a zacskóba. Utána két faágat tettek a halott kezeibe, majd eltörték egy cserépkorsót és két szemfedőt tettek a halott szeméire. Ezután mindenki bocsánatot kért a halottól (Mechilebétén) és minden tag külön-külön mondott „El Mólé Rachimim”-ot és utána elföldelték. Kaddis mondás és Kréo vágás következett, majd eltávoztak a temetőből. A hét gyásznapi alatt minjann van a gyászházban.

Ezek a zsidók, akik a legszigorubbant betartják a zsidó törvényeket és konzervatív életmódot folytatnak, a legnagyobb elismerésre méltók és fokozott támogatásra érdemesek. Önként vállaltak sorsközösséget velünk zsidókkal, támogassuk hát őket. Téli víz van, a legnagyobb nélkülözéseknek néznek elébe, akinek módjában áll a mai nehéz viszonyok mellett is, juttassa el bármilyen szerény adományát. (lapunk kiadóhivatala után is lehet).

HETI GLOSSZÁK

A budapesti Szombat írja legutóbbi számában:

„A kitünő szertartásügyi előjárónak, ugylátszik, pechje van a címzésekkel. A külföldi lapok megírták állítólagos afférját a szatmári temető egyházfijával, aki nagyságosnak degradálta Blum őméltóságát, aki a lapok szerint csunyán lekaptá a címekhez nemkonyító sameszt. Ezt az affért nem hiszszük el, viszont az alábbi eset kétségbevonhatatlanul megtörtént. Fischer Benjámín rabbi, aki köztudomásúan nincs valami jó viszonyban az előjáró urral, egy ülésen állandóan és következetesen kegyelmesnek titulálta Blum Ödönt. A méltóságos urat láthatóan bosszantotta a magas cím és gyorsan vissza is adta a kölcsönt. A válaszában ugyanis a következőképpen aposztrofálta Fischer Benjámint: a főrabbi ur, pardon rabbi ur, a főtisztelendő ur, pardon tisztelendő ur. Mi, amikor ezt a kis esetet megörökítjük, az utó-, illetve a jelenkor számára, csak két dolgon csodálkozunk. 1. Azon, hogy Blum Ödön nem volt elég találatkony, mert ha az lett volna, feltétlenül „Eminenciád“-nak szólította volna Fischer Benjámint. 2. Főleg pedig azon, hogy a komoly előjárósági ülésen ilyen egészen gyermeked kedélyre valló csetepaték is megtörténhetnek“.

Mi csak annyit füzzük ehhez, hogy a „Népünk“ kitünő hírforrásból szerezte annak idején a szatmári incidens hiteles történetét és tudjuk azt is, hogy — pláne ezek után — a „Szombat“ főszerkesztője is elhiszi Blum „kegyelmes“ cím- és rangkorságát. Vajjon a méltóságos Blum Ödön szertartásügyi előjáró, milyen címetek talál ki a Tórához való felkivánsál? More meréno és majre meréno tukicsi lehet neki. Ugy látszik ez Blum-féle cím és rangkorság, tipikus pesli betegség. Vicclapok kitünő téma-anyagja.

Az egyik pesti zsidó lapban olvassuk, hogy Magyarország egyik vidéki hitközségének vezető tagja karácsony előtt háromszáz pár kóser virslit rendelt egyik budapesti szalámigyárban. A gyár igazgatójához írt megrendelő levelében azt is elírta a megrendelő ur, hogy a virsli párja legfeljebb négy deka lehet, mert különben letörnek alatta a karácsonyfa gyenge ágai. Ezt azért is érdemes feljegyezni az utókor számára, mert hiszen Nagyváradon, Aradon, Kolozsváron is tudunk olyan „jó“ zsidó családokról, akik a „gyerekek“ kedvéért hajlandók voltak plafonig érő karácsonyfákat állítani szobájukba, a keresztények és jó részű zsidók legnagyobb felháborodására. És az az érdekes, hogy ennél a pontnál, mennyire megértjük, úgy a zsidók, mint a keresztény hívek bosszankodását. Mert minek is zsidóknak kisajátítani a keresztény vallás tradícióit, amelyet úgy próbál ellensúlyozni, hogy kóser virslit rendel rája. Tipikus magyar-zsidó ementalitás. Fából vászkarika. Talán az oltani rabbi-tisztelendő ur is ott volt a karácsonyfa alatt és csak kóser falatozott a szent estén...

Egy kis villanás, amely rávilágít arra, hogy miért szerepel a magyar zsidóság a világ kikeresztelkedettjeinek statisztikájában az első helyen? Nem lehet büntetlenül az asszimilációt hirdetni és nem a adni nagy tömegnek egy újabb ideált. A tradíciójához igazán hű zsidónak nem kell újabb eszme, legfeljebb tartalma telítettebb lesz, ha hozzá még az Erec felépítésének nagy eszméje is járul. De mert a vallástalan zsidók előtt a zsidóság már csupán semmit betöltő keret marad, azért jellemző és nagyon szomorú az a jelentés, amely a pesti nagy hitközség legutóbbi közgyűlésén hangzott el, amelyet okulásul és tanulságul közlünk alant, hogy lássa mindenki, aki még nem látta talán e kérdésében elég tisztán, hogy a vallás negyilágásával, hová jut el a zsidóság?

Ime a Ster Samu hitk. elnök szavaiból elhangzott szomorú jelentés:

Az elnök több napirendi pont tárgyalása, után áttért a tárgysorozat legérdekesebb pontjának, az új gabella-rendszernek az ismertetésére, amely a különben csendes és ünneplesek jegyében lefolyt közgyűlésen nagy viharokat támasztott. Lehet, hogy ez a javaslatunk — mondotta — sokaknak nem szimpatikus, de bennünket ebben a kérdésben is csak az igazság szempontja vezérel. A helyzet az, hogy a hitközségben 30.000 család van és ebből mindössze 4000 család eszik kóser húst. A kóser üzemek fenntartásához 200.000 pengőre van szükség, tehát az a helyzet, hogy eddig meglehetősen igazságtalanul ez a 4000 család fedezte a kóser üzemek fenntartási költségeit. A mi elgondolásunk az, hogy ezeket a nagy terheket nem lehet 4000 családnak vállalnia, nem lehet azokat büntetni, akik vallásunk szabályaihoz ragaszkodnak, de osztozniuk kell a terhekben azoknak is akik a rituáléhoz nem ragaszkodnak. A gabella felét tehát elengedjük azoknak, akik kóser húst esznek, még pedig olyan értelemben, hogy a gabella-összeg másik felét felhasználhatják mácsészvásárlásra, adóízelésre, templomülések vételére stb. A hitközség azonban nincs abban a helyzetben, hogy 100.000 pengőt nélkülözni tudjon, tehát ezt a 100.000 pengőt a rituáléhoz nem ragaszkodó 26.000 családnak kell megfizetnie, még pedig úgy, hogy kultuszadójukat legfeljebb 10%-kal felemeljük. Tiltakozom az ellen, hogy ezt a terünket bárki is burkolt adóemelésnek nevezze, mert hiszen mindenkinek jogában áll mentesülni ez alól az adóemelés alól azzal, hogy a jövőben kóser húst eszik“.

A berlini hitközség hivatalos lapja, a Gemeidenblatt novemberi számát teljes egészében Spinoza emlékének szentelte. Körülbelül hasonló eset történt Bécsben is, ahol a hitközség nemrég tiszteletbeli taggá választotta Freud professzort, aki „Das ende einer Illusion“ című könyvében vallásellenes és istentagadó álláspontot foglalt el. Természetesen a pesti hitközségben is vannak hasonló dísztagok, akik a közéletben kiváló szerepet játszanak, de a felekezeti élethez semmi kapcsolatuk nincs. De térjünk vissza a két világhírességhez. Tagadhatatlan, hogy zsidóság joggal büszke Spinozára, aki zsidó humuszban fogant, Talmudon csiszolódott fényes elmével megalkotta híres etikáját és okkal dicsekedhetünk Sigmund Freuddal, aki a lélekelemzés korszakalkotó tudományát ajándékozta az emberiségnek, de annak igazán nincs sok értelme, hogy a zsidóság egyházi keretben ünnepelje őket, mikor közismert, hogy mindketten vallásellenes működést fejtettek ki. Egyébként ugylátszik Nathan Birnbaumnak van igaza, aki a fenti kirívó esetekkel kapcsolatban keserűen jegyezte meg: „Most már csak az van hátra, hogy a két hitközség egy ateista mozgalmat részesítsen anyagi támogatásban“.

Trocky leánya öngyilkos lett

Berlinben öngyilkos lett a nagy Trocky leánya. Apja is évek óta a száműzetés kenyerét eszi, messzi hazájától és messzi mindattól, amit életének ezerszeres reszkurozásával megteremtett. Mert hiába akarja a III. internacionálé antiszemita hulláma lekicsinyíteni az ő érdemeit több okból és hiába akarja a nemzetközi zsidókézből levő, de különböző népek nacionalizmusát szolgáló sajtó kihangsúlyozni, mi megmerjük bátran írni, hogy igenis a zsidó Bornstein-Trocky zseniális szervező talentumán mulott, hogy megáll-e a szovjeturalom, avagy sem. Ezért nem szabad követ dobní a zsidó fajra, minthogy az ő koncepciójáért sem verdes-hetjük büszkén a mellünket. Csak legyünk objektívek és ne hazudjunk magunknak semmit, még kevésbé másoknak. És ez a Trocky, aki a nagy káoszról, az orosz muzsik-mász-szából, akkor teremlett offenzív szellemű hadsereget, amikor egy front felbomlása után, a rombolás irtózatos ördöge szállott

meg orosz embermilliókat, aki akkor indult rohamra Denikin és Vrangel ellen, amikor egy jó bakancsot és egy jó ágyut nem lehetett találni orosz földön, az most bolyong országok között súlyos betegen és sehol sem akarják befogadni. És Berlinben élő leánya, aki tüdőbajos volt és akinek férje messzi Szibériában synlódik száműzetésben, nem bírta ki az életet. Azt az életet, amely csak szenvedést okozott. Neki is és apjának is. Aki százmilliók részére akart földi paradicsomot, aki nem bírta látni a dolgozó embermilliók szenvedését, az az ember nem tudott annyit kiharcolni az élettel, hogy gyermekeit boldognak lássa. Lehet, hogy valamikor százmilliók fogják élvezni annak a rettenő harcnak végső eredményét, amelyért annyit küzdött a zsidó Trocky. De mit fog az érne, neki, aki nem látta saját leányát boldognak, hanem éppen ellenkezőleg, akinek itt kellett hagyni a földi életet, mert nem bírta tovább szenvedni.

Emberi sors a Trocky sorsa és emberi tragikummal telített az a fragédia, mely ott feketéllik, komor staffázként, családja életének horizontja felett. És ha egy egész világ is választ el tőle bennünket, mégis megható, hogy a zsidó sorstragikum mennyire összesűrűsödik az ő életében. A kommunizmus nagy zsidó hőroza, most már egy összetört ember, testileg és lelkileg. És a tatároknál nincs kegyelem. A tatár Stalin ázsiatizmusával szemben, nem bír megbirkózni a kifinomodott zsidó őstermészet. Igazi forradalmat csak a nyers erők tudnak kitermelni. Ezért nem tud sok szociáldemokrata együttthaladni velük. Ezért nem bír a Trocky féle szellem sem ádáz harcot vívni velük. Ehez a Dzsinkisz kán unokája kell, aki nincsen szaturálva sem a kultura, sem a leszármazás hemmungjaitól.

Trocky hontalan Ahaszvéként bolyong és leánya nem bírja tovább a tragikumot elviselni. Itt hagyta hat éves kisfiát, s arra kéri az embereket, hogy neveljék fel. Kiket kért erre a forradalmár leánya? Talán a forradalomban testvérenek hangoztatott többi világmegváltót. Nagyon is csalódik még haló poraiban is. Mert a hat éves fiú is üldözni fogják, a nagy egyenlőség nevében azok, akik mindent Trockynak köszönhetnek. De nem köszönik, hanem veszni hagyják. Csak azon csodálkozunk, hogy miért nem okul ebből a példából is az a sok „világmegváltó“ ifjanc, aki azt hiszi, hogy a zsidó gyerekeknek kell megváltani a világot, minden bajtól. A világ váltsa meg őnmagát, a zsidó mártiroknak úgy sem jár köszönet. Ahogy feldúlták Lassale sírját, ahogy a nagy internacionálé is csak felhasználja a zsidó zseniálitást, de aztán kifacsart citromként odébbbruggja, úgy fog ezután is elbánni minden idealistával. Ahogy üldözi Einsteint, ahogy megveti Freudot, ahogy az emberiség legnagyobb jótevőjét, Paul Ehrlichet és a többit is kiebrudalja, úgy bánik majd a hat éves Trocky unokával. Polgári rend — kapitalista rend. Mindegy, ebből a szempontból. A zsidónak mindenhol és mindenkor csak a megvetés az osztályrésze. Talán Trocky is rájött már erre. Csak nem vallja be még elég nyiltan. Bár több nyilatkozatában célozott erre. A világ főjőn meg saját levében és ne legyünk mi zsidók, — minden lében kanál.

V. GROSZMANN
orth. כשר vendéglője
BUCUREȘTI
Calea Victoriei 18
II emelet. Szemben a rendőrprefekturával
3 fogásos menü 40 lei.

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinok, külföldi fonalak

Schulhof Emilné

„Orient“ Szövőművészeti Iskola

Oradea, Str. Episcopul, Ciorogariu No. 17.
Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

HIREK

„Népünk” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5693

Péntek: Tévész 22. január 20.

Szombat: Tévész 23. január 21.

Heti szidra: שמות

Heti háftóra: הבאים ישרש יעקב

Szombat kezdete:

üzlet-bezárás 4.55

gyertyagyújtás 5.00

Istentisztelet kezdete 5.10

Szombat befejezése 6.00

— **Terjesszék és szerezzék előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a »Népünk«-nek. A »Népünk«-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia.**

Mirjam halála!

Egy szomorú kis történet, az élet álmból,
Egy zsidó szívnek, ellenáthatatlan vágyáról.
Kinek hazája volt, a legragyogóbb eszménye,
S, e féktelen vonzalma, lett szomorú végzele.
Mirjam volt a neve, szép fiatal és bátor,
Utra vágyódott, el, a mostoha hazából.
Uj hazát akart látni, ahol minden, minden más,
Ahol az ember boldog, s minden tiszta ragyogás.
Kevés idő telt el, és Mirjam nagy tengert látott.
Öröm szállta meg lelkét, s nagy boldognak látszott.
Kerjált ég felé tárva, imát zengett ajka,
Apró kis örömkönnnyel, telt meg kicsiny arca.
Eljött a nagy nap, Mirjam már partot látott,
Arca égelt mint a tűz, s a partra szállni vágyott.
S ekkor mint a villám, sujtott le a törvény hangja.
Mirjam te itt maradsz, nem szállhatsz ki a partra.
Hirtelen vihar dult Mirjamnak kis szívében,
Ajka remeglek miért? Én ezt tul nem élem.
A tenger hullámai, fájó stremléke lett,
Egy fiatal léleknek, mely örökre elbeszött.

SMIL SCHWARTZ

— **Stalin intervjújának honoráriumát jótékony-célra igényli.** Berlinből jelentik: Emil Ludwig, a világhírű író, aki tudva levően visszatért a zsidó hitre, oroszországi tanulmányútján meglátogatta és meginterjúvolta Stalint. A szovjet vezetője megkérdezte tőle, kap-e honoráriumot ennek a beszélgetésnek a közzétételéért. Emil Ludwig igenlő válaszára Stalin azzal a határozott kéréssel állt elő, hogy a honorárium egy részét fordítsa a németországi nyomorgó gyermekek javára. Ludwig ebbe beleegyezett. Nemsokára ezután Ludwig Londonban látogatást tett Bernhard Shawnál, aki szintén járt Stalinnál. Ludwig megkérdezte Shawt, hogy nem fordult-e hozzá is hasonló kéréssel Stalin. „De igen, — mondta Shaw — csak hogy én e kérésre egész mást válaszoltam, mint Ön. Ezt mondtam neki: Ha én a beszélgetésünket úgy hozom nyilvánosságra, ahogy az valóban megtörtént, akkor engem legalább két évi börtönrre ítélnék. Gondolja, hogy a nyomorgó gyermekek hajlandók lesznek ennek a két évnek egy részét magukra vállalni?”

Ekszer készítését, alakítását, javítását és drágakőfoglalást szakszerűen olcsón csakis

FRIEDMANN H.

ékszerésznél Széchenyi-tér 1

Vidékieknek is legpontosabb kiszolgálás!

Téli szörme különlegességeim megérkeztek, azokat **legolcsóbb** áron bocsátom a nagyrebecsült vevőközönség rendelkezésére. Szives pártfogást kér

RUBIN szücs és szörmedzlet
ORADEA, ZÖLDEA-UCCA 6

— **A szaploncai rabbi — Szatmáron.** A szentéletű és nagytudású szaploncai (Szaplonka) főrabbi, Rav Jicchok Eisik szombatra Szatmára érkezik. Szatmári chassid hívei ez alkalommal nagy ünnepélyes fogadtatásba részesítik a szatmári Wertheimer-féle vendéglőben. A főrabbi, akinek jelenlegi állandó tartózkodási helye Nagyszőlős, a jövő hét folyamán utazik tovább Szaploncára.

— **Stein Mayer tirnauai főrabbi halála.** Sulyos csapás érte a csehszlovákiai zsidóságot Stein Mayer tirnauai (Szombathely) főrabbi halálával. A csehszlovákiai vallásos zsidóság egyik legmesszebb kiemelkedő vezető alakja 38 évig működött Nagyszombaton, ahol zsidó tudása, jeschivája, valamint hitközsége iránt kifejtett szeretetteljes működésével örök emléket állított magának a vallásos zsidóság történelmében. „תעב”

— **10.000 ember kíséerte el utolsó útjára a „Novominski Cadik”-ot.** Varsó. Az egész világ vallásos zsidóságának részvétele mellett, alig 58 éves korában hunyt el, az elmúlt héten a rendkívül nagy népszerűségnek örvendő Rabbi Alter Israel Simon Perlov, novominski rabbi, „Bal Sém” egyik legmértőbb követője. Az elhunyt unokája volt a híres Lévi Jicchok Berditsevernek és anyai részről Rabbi Aron Karlinnek. A főrabbi tagja volt az Agudas Jisroel rabbi tanácsának és biblikus irodalmi munkát is végzett. Temetésén 10.000 tisztelője kíséerte el a nagy Cadikot utolsó útjára.

— **Megmérgezte magát Németországban Trotzki lány.** Berlin. Zinaida Wolkoff, Trotzki egyik leánya Karlshorst keleti elővárosban levő lakásán gázzal mérgezte magát és meghalt. Wolkoff asszony, aki hat éves árvtát hagyott hátra, 1931. októberben tartózkodási engedélyt kért a német birodalmi kormánytól, hogy tudóbáját Németországban kezeltesse. A tartózkodási engedély lejárobán volt s kérte annak meghosszabbítását, de a kérést még nem intézték el. Attól tartott, hogy kiutasítása esetén a szovjetkormány Kelet-szibériába száműzött férjéhez száműzi s valószínűleg ezért velett véget életének.

— **A Newyorki Standard Oil Company akciója az amerikai jesivák érdekében.** New-York. Az egész világon nagy összeköttetésekkel és piaccal rendelkező Standard Oil Company, newyorki olajtársulat elhatározta, hogy akciót indít az amerikai jesivák támogatása érdekében. A segélyalapot a társulat hozza létre, hogy minden eladandó templomi mécseshez és Jährzeit lámpához bélyegadót üt, melynek összegét a jesivák rendelkezésére bocsátja. Minthogy az Oil Company óriási forgalmat bonyolít le, az összeg igen jelentékenynek ígérkezik.

— **100 talmudista kíséri el palesztinai útjára a chuszi főrabbit.** Chuszt. Mint ismeretes, a chuszi főrabbi a tavaszi hónapokban Palesztinába utazik, hogy a szentföldön történelmi tanulmányokat végezhesen. A főrabbi vezetése alatt álló chuszi jesiva 100 növendéke ugyancsak elhatározta, hogy a főrabbi kíséretében szintén meglátogatják Palesztinát, hogy tanítómesterük vezetése alatt folytathassák ők is tanulmányaikat. A talmudisták ujja természetesen elsősorban a chuszi főrabbihoz való meleg ragaszkodás kifejezése. Az ut a kollektív utazásra való tekintettel 700 ck ba kerül személyenként. A jesiva bocherek egy bizottságot alakítottak, amely máris megkezdte működését, hogy a szükséges összeget a kellő időre előteremtse.

— **Tudományos vélemény a s'chító mellett.** Mint Berlinből írják, a birodalmi egészségügyi hivatal ujonnan rámutatott arra, hogy a két év előtti, a rituális metszés ügyében kiadott szakvéleményéhez ragaszkodik. E vélemény szerint: Az eddigi tudományos kutatások alapján, a különféle oldalról felhangzott vélemények tárgyilagossá megítélése értelmében, valamint saját tapasztalat szerint, arra az eredményre kell jutni, hogy a zsidó vallástörvények szerint eszközölt metszés semmiképpen sem nevezhető állatkínzásnak.

— **Karácsonyi ajándék.** Budapestről jelentik: Néhaj Baron professzornak egy közeli női hozzátartozója éppen mikor az unokáinak a karácsonyfáján akarta meggyújtani a gyertyákat, elcsuszott és lábát lörte. Tragikus eset. Aktuálisává vált róla Baron professzornak egy híres és szállóigévé vált mondása. Egy zsidó báró kezét-lábát lörte a vadászaton és Baronhoz került kezelésre. A beteg a fájdalomtól sziszegve egyre ezt hajlogatta: „Wass sägen Sie dazu Herr Professor?” Mire Baron a maga nyers humorával ezt válaszolta jiddisül: „A Jid soll Händ und Fisz brechen, und soll Kalabriasz spielen, aber soll nicht auf Jagd gehn.” Azt hisszük, Baron professor ha élne, erről a karácsonyfagyújtással kapcsolatos balesetről is hasonlóképpen vélekedne...

— **Lord Melchet a bolgár királynál.** Szófia. A Makkabi világszervezet diszelnöke, Lord Melchet, a szervezet ügyvezető elnökével, dr. Lelewer-rel együtt, Románián keresztül Bulgáriába utazott. A bolgár határon, Rustschukban mintegy 1000 főnyi makkabista várta az előkelő vendégeket. A fogadtatáson megjelentek a zsidó politikai személyiségek is, akik üdvözölték Lord Melchetet és a kíséretében levő dr. Lelewer-t. A vendégeket már a határon várta a király szalonkocsija, amely Szófiába vitte őket. A főváros legtekintélyesebb személyiségei, politikai vezetérei és miniszterei, valamint a zsidó szervezetek részvételével 200 főtítes bankettet adtak a zsidó vendégeknek Boris bolgár király fogadta másnap kihallgatáson Lord Melchetet, akivel hosszabb ideig tanácskozott. Lord Melchet ezután folytatta útját Konstantinápolyon keresztül Palesztinába.

— **Hitközségi vagyonaadó Németországban.** Berlinben összejevetelt tartottak a nagy hitközségek pénzügyi előljárói a hitközségek gazdasági helyzetéről. Megállapítást nyert, hogy a hitközségek nem tudnak másképpen segíteni magukon, mint azzal, hogy bevezetik a gazdagabb emberek részére a rendes kultuszadón kívül a külön vagyonaadót is. Breslau és Königsberg hitközségei már be is vezették ezt az adót.

— **Franciaországi hithüzsídek szervezkedése.** Strassburgban december végén, Schwarz ottani főrabbi elnökletével összejevetelt tartottak a franciaországi „lörvényhü” zsidók s elhatározták, hogy szervezkedni fognak. Hogy milyen gyenge lököerejű lehet ez a szervezkedés, mutatja az, hogy rendkívüli lelkesedéssel fogadták azt a határozatot, hogy Strassburgban zsidó iskolát alapítsanak, egy évvel kapcsolatos zsidó óvodával. Egyébiránt elhatározták, hogy támogatni fogják a vallástörvények elmélyítésére (kasrusz, szombattartás, stb.) szolgáló törekvéseket.

Használja a kellemes illatu
Szent László
pipere-szappant.

Erfőtlenítő hatás: megóv minden fertőző betegségtől.

I. HEINRICH

pipere- és gyógy- (Borax, kén, kátrány, kőbőgyermek stb.)

SZAPPANGYÁRA, CLUJ.

Hasznos tudni,
hogy **Schmidthauer**

természetes **ESSENCE**

keserűvizében a természetnek hatalmas gyógyító ereje érvényesül.

Utasítás minden palackhoz mellékelve!

Kapható mindenütt!

Legizlésebb ridikülők már
150 leitől. — Mindenféle bőr-
diszmuárut nagyon olcsón

HARTMANNÁL
lehet venni
Regele Ferdinand No. 1.

— **Cionisták a bécsi hitközség élén.** Bécs. A napokban vállalták meg a bécsi hitközség előjáróságát, melynek végleges eredménye a következő: a hitközség elnöke e szerint Dr. Friedmann Dezső (cionista) lett, míg alelnökei: Dr. Löwenstein József (cionista) és Dr. Ornstein Jakab (unionista). A cionista többség és az ellenzék között elsimultak az ellentétek és remélhető, hogy a békés együttműködés elé nem gördülnek akadályok.

— **Meghalt a jaricsovi csodarábbi.** Lembergől jelentik távirati tudósítás, hogy a világszerte ismert jaricsovi rabbi, Rabbi Wolf Gerst z. c. l. 80 éves korában elhunyt. Az elhunyt rabbit a nép csodarábbiként tisztelte, mert tudása a tudományok minden ágára kiterjedt. Azonkívül, hogy napjaink talmudtudósaik egyik legnagyobbika volt, foglalkozott még botanikával, csillagászatral és az orvostudományok tekintetében világi szakkörökben is kiváló tekintélynek örvendett. A treptovi csillagászati intézet rendes levelező tagja volt. Asztronómia kérdésekről kiadott hébernyelvű munkája nagy feltűnést keltett.

— **Valutatorurák Szovjet-oroszországban.** Bialik héber költő tel-avivi távirat szerint vádiratot publikált a szovjet oroszországi hatóságok ellen, amelyben az orosz zsidók üldöztetéseit és mártírját tárja fel a külföldi valuták utáni hatósági kutatások kapcsán. Bialik számtalan dokumentumot nyújtott át a Zsidó Távirati Iroda tudósítójának az ilyen üldöztetésekre vonatkozólag. Egy Kiewből kelteztetett és Bialikhoz intézett felhívás közli, hogy Korosten városkában, Kiew mellett, harminc zsidót tartóztattak le és három napon át a szabad ég alatt, csipős fagyban őrizték őket, megtilván, hogy bármilyen ételt vegyenek magukhoz, hogy ezáltal kényszerítsék őket a birtokukban lévő külföldi valuták kiadására. Az így sanyargatott emberek nagy része ma súlyos beteg és élet-halál között vergődik. Chabne községben meghalt egy Wolf Lutzky nevű zsidó, ugyancsak a valutarazzival kapcsolatos torturák következtében. Moszkvából is hasonló leveleket kapott Bialik. A moszkvai zsidóság is kéri a világ zsidóságának erélyes tiltakozását az oroszországi valutatorurák ellen.

— **Felekezeti iskolák Csehszlovákiában.** A csehszlovák kultuszminisztérium új tervezetet nyújtott be a felekezeti iskolákról. A tervezet szerint minden felekezeti iskola, amely a legutóbbi három évben nem mutathat fel 200 tanulóit, elveszti az államsegélyt és magániskola jellegét veszti fel. E tervezet a hitközségek körében meglehetősen nyugtalanságot keltett, mert ugyiszlán minden zsidó hitközségi iskolától — eltekintve a nagyhitközségektől —, ilyen címen el lehet vonni az államsegélyt, amely nélkül pedig a hitközségnek nem tudják fenntartani iskoláikat, amelyeknek feloszlásával igen sok tanuló kénytelenül válik. Zsidó illetékes körök bizonyára megteszik az ügyben a kellő lépéseket a kormányhatóságoknál.

— **Súlyos kommunista merénylet egy zsidó lapszerkesztő ellen.** Hamburgból jelentik a Zsidó Távirati Ügynökség: Dr. Ezriel Carlebach, az „Israelitisches Familienblatt” világszerte ismert szerkesztője ellen január 4-én életveszélyes merénylet következett el. Carlebach este a postára igyekezett és e közben két kommunista ifju, aki egy idő óta feltűnően követte, több lövést adott le reá. Az egyik lövés fejét érte és eszméletlenül terült el a földön, súlyosan megsebesülve. Csak később akadtak rá a járőrök és igen súlyos állapotban szállították a kórházba. A merénylet előzménye bizonyára az a cikksorozat, amely Carlebach oroszországi utjáról és a zsidóság helyzetéről Oroszországban most jelenik meg több zsidó lapban. E cikksorozat egyik része a *deklaszált orosz zsidóság súlyos szenvedéseit ismerteti.* Kétségtelen, hogy a szovjet, amely Carlebachot, mint idegen zsurnalisztát, igen előzékenyen és kedvesen fogadta amíg ott volt, most, hogy írásában nem a legkedvezőbb színben tünteti fel az ottani állapotokat, messzire kinyuló kezeivel bosszút akart rajta állani. A merénylet világszerte nagy felháborodást kelt zsidó körökben.

— **A kassai Chewra Kadischa akciója.** Kassa. Az elmúlt héten köriratban hívta fel a kassai Szentegylet az ország összes Chewrait, hogy alakítsák meg az országos központi szervezetet. A központi szervezet életrehívásának az ad fontosságot, hogy számos kis helység zsidó lakossága városokba költözik, vagy elnéptelenedik és az itt maradt zsidó temetők teljesen gondozás nélkül, szabad prédának vannak kitéve. A kassai Szentegylet kétségtelenül nemes indítványa országsszerte megértő visszhangra talált és remélik, hogy rövidesen létrejön a Chewra Kadischá szlovenszkoí központi szervezete, amely gondoskodni fog az elhagyott temetők karbantartásáról és megszervezi a temetők kellő felügyeletét.

— **A Bombayban megjelenő Times India című lapban** megjelent tudósítás szerint felmerült az a terv, hogy Bagdadban és Basrában élő zsidókat Palesztinába és arabokkal kicserélik. Egy ilyen csereakció ma, amikor a petroléumvezeték épül az Irak és Palesztina miatti közlekedés folytán, könnyen lehetséges. Minthogy a török-görög csereakció mindkét ország etnográfiai helyzetére jó hatással volt, Palesztina és Irak politikai helyzetére is jótékony volna a tervezett áttelepítés. Bagdadból egymagából 50.000 zsidót lehetne áthozni.

— **Tizenkét milliós sikasztás vádját emeli, mert ő is fizetett három lei gabellát.** Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Schwartzberger Izsák szászrégeni lakos azzal vádolta meg az oltani orth. izr. hitközséget, hogy 12 millió leit eladminisztráltak. A mai törvényszéki tárgyaláson az elnök megkérdezte, hogy mire alapítja a vádat és milyen címen tesz feljelentést. Schwartzberger kijelentette, hogy azon a címen, hogy ő is fizetett 3 leies vágatási „gabella” díjjal és nem tudja hová lett a pénze. A törvényszék a gyenge alapokon álló vádra meg sem tartotta a tárgyalást, hanem utasította a panaszoszt, hogy szerezzen be alaposabb adatokat, ha perelni akar.

— **A varsói postatakarékpénztár hivatalnokai kara zsidómentes.** Varsóban felavatták a 7 millió zloti költséggel felépített postatakarékpénztárt. Ez alkalommal megállapították, hogy 1500 hivatalnok között egy zsidó sincsen, holott Varsó lakosságának 33 százaléka és a csekk-kontótulajdonosok 60 százaléka zsidó. (Ilyesféle megállapításokat máshol is lehetne tenni.)

— **Zsidó lovas nyerte az első díjat a palesztinai lovaglós versenyen.** Tel-Avivból jelentik: E napokban folyt le Szafendben az idei lovaglósverseny, melyen résztvettek arabok, angolok és zsidók. A nagyszámú közönség között helyet foglalt a palesztinai hivatalos világ, élén a fő kormányzóval s előkelő kísérettel. A legizgalmasabb s leggyönyörűbb része a versenynek az 1500 méteres gyorslovaglás volt, melynek győztese Eljahu Gordon, egy környékbeli zsidó kolonista volt, aki „Salom” nevű lovával az első díjat nyerte. A második díjat Sfliser angol őrnagy, míg a harmadikat Tsimon hadnagy nyerte.

— **Amidőn a rabbi leánya boldog karácsonyi ünnepeket kíván.** Különös meglepetésben volt része a bécsi rádió zsidóhítt hallgatóinak a karácsony előtti este. New-Yorkot közvetítette a bécsi rádió a többi német állomásokkal együtt és az amerikai bemondó egyszerre a következőket jelentette: „Egy kiváló művész nő van jelenleg előadói köruton az Egyesült Államokban. Ő fog néhány szót önökhöz intézni.” Ekkor a mikrofonhoz lépett Margarete Bach, a Budapestben is jólismert szavalóművész és meglehetősen hangos hangon üdvözölte a rádió keresztlő Bécsel. Péntek este volt éppen és Margarete Bach meghatottságtól remegő hangon mondotta: „Boldog karácsonyi ünnepeket kívánok ezuton bécsi ismerőseimnek és kedves, jó szüleimnek.” Ez így szép és kedves lenne, ha nem volna köztudomásu, hogy Margarete Bach leánya a bécsi hitközség egyik kiváló és nagytudásu rabbijának...

— **Zsidó temetés Spanyolországban.** Spanyolországban San S-bastian nevű határvárosában meghalt egy Nahon nevű marokkói zsidó és mivel több zsidó nem lakik a városban, a közeli franciaországi Bayonne városkából ájított egy rabbi 10 hívővel és zsidó rítus szerint eltemették az elhunytat. Évszázadok óta ez volt az első zsidó temetés Spanyolországban.

— **Visszásságok a „Chalucz” házasságkötések körül.** Furcsa szokás kezd lábrakapni a palesztinai bevándorló certifikátumok körül Lengyelországban. Előfordul, hogy egy fiatalember mint „chalucz” bevándorlási engedélyt kap és mivelhogy szívesen akar tenni egy kivándorlás gondolatával foglalkozó leánynak, röviden a „chalucz”-nak, akinek nincs bevándorlási engedélye, elmegy vele a rabbihoz, rituálisan házasságot kötnek, ennek alapján a certifikátum immár nevére is vonatkozik és közösen kiutaznak Palesztinába. Ott azonban szétmennek, mivelhogy a házasságkötési aktust csak formalitásnak tekintik, holott ez vallásilag teljesen érvényes házasság és új házasságot nem köthetnek, amíg a régi házasságot fel nem bontották. A jeruzsálemi rabbiság ebben az ügyben a lengyelországi és egyéb ország rabbiságaihoz fordult, hogy a zsidó családi tisztaság érdekében rendkívül ügyeljenek ilyen házasságok kötésénél és a.dig ne működjenek közre, amíg nem győződnek meg, hogy komoly dologról van szó.

— **Megjelent.** Zsidó műkedvelők szinpada. I. sorozat Orth. ifj. egyesületek részére (14 szindarab) ára 10 pengő. II. sorozat cionista és mizrachista egyesületek részére 12 drb. ára 8 p. Magyar-német és jidisch nyelvű szindarabok egyenként is. Kérjen részletes ismertetést. Mannheim Mór, középiskolai hitokt. Debrecen, Piac-u. 41. sz.

— **„Kinos” pillanatok, „viháros” derűtségek között a porosz parlamentben.** Berlińi levelezőnk írja: A viharos derűtség ritka vendég a komor hangulatúvá vált német parlamenti életben. Az elmúlt napokban mégis hangos hahoták töltötték be a porosz parlament termét, amikor egy szociáldemokrata képviselő, Meyer Hitlerék ellen hadakozott. Meyer képviselő elmondotta, hogy a hitleristák az összes zsidó művészeket ki akarják zárni a közéletből. E ponton azonban súlyos tévedésbe esnek. Meg kell állapítanom, — mondotta Meyer — hogy Leó Blech, a berlini állami opera karmestere, akit a hitleristák maguk közé számítanak: zsidó, sőt vallásos zsidó. (Óriási derűtség.) Még szörnyűbb azonban az, hogy Helene Mayer, a német törvívás olimpiai bajnoka, bár szőke és germán típus: zsidó, sőt egy hitközségt elnöknek a lánya. (Újabb derűtség.) Zsidó származásu Arnold Bronnen, a hitleristák sajtóelnöke is (zajos derűtség), sőt Düsterberg ezredes, az antiszemita párt reményeége olyan szerencsétlenül jött a világra, hogy egy Meir Izsák nevű család bölcsőjében született meg. Percekig tartó derűtség fogadta ezeket a „kinos” leleplezéseket.

— **Belgrádban kultuszadó miatt tért ki egy zsidó család.** Belgrádban olyan eset történt, amely az oltani zsidó lakosság körében méltán megbotránkozást váltott ki. Lewinsohn Ignác igen gazdag gyógyszerész, tartozott a belgrádi hitközségnek 25000 dinár kultuszadóval. Bár az apja 20 éven keresztül a hitközség elnöke volt, ő maga nem akart fizetni. A hitközség restelt vele szemben kényszereszközökhöz fordulni. Közben azonban az történt, hogy a felesége szív-szélhűdésben hirtelenül meghalt, így tehát a hitközséghez kellett fordulnia a temetésügyében. A hitközség vezetősége erre kijelentette, hogy szó sem lehet a temetésről addig, amíg nem rendezi a kultuszadójárlékol. Lewinsohn erre megegyezett a községgel, hogy hátralékát három részletben meg fogja fizetni. Erre aztán elrendelték a temetést. Közben azonban meggondolta a gyászoló férj, hogy nem fizet többet, mint havonként 100 dinárt. A község erre letiltotta a mult péntek d. u. 2 órára kitűzött temetést. A résztvevők összejöttek, természetesen nem lehetett a temetést megtartani. A halott így feküdt aztán szombalon át. Vasárnap Lewinsohn bejelentette a városi hatóságnak, hogy a házában már harmadik napja fekszik egy halott és mivel hogy a zsidó hitközség nem akarja eltemetni, gondoskodjék a város arról, hogy a pravoszlav (görögkeleti) temetőbe földeltessek el. Tényleg úgy is történt, a hitközség nagy mebotránkozására. Következő napon azonban még furcsább dolog esett meg: a férj megjelent a görög-keleti egyházhivatalban és kérte, hogy úgy őt, mint fiát vegyék fel a görög-keleti egyház köteleikébe, amely kérést az egyházfő teljesítette is. A belgrádi hitközség elnöke erre nyílt levelet tett közzé a belgrádi sajtóban, amelyben kifejezte ama meggyőződését, hogy a megtérttel a keresztiény egyház annyit nyert, mint amennyit a zsidóság a kitérttel veszített.

Vasárunk legolcsóbb beszerzési forrása nagyban és kicsinyben

FERRUM

VASÜZLET

Oradea, Nagypiac-tér 8

Telefonszám 9-73

Gyári lerakatok!

„Euglebert” autógummi gyári lerakata

A CEIRE MIZRACHI IV-ik országgrészi konferenciájáról

Mult heti számunkban már referáltunk a Ceire Mizrachi konferenciájáról, mely alkalommal beszámoltunk a konferencia első napjáról. Itt közöljük a konferencia második és harmadik napjáról a részletes lefolyását.

Szombat délelőtt tartotta meg a Bné Akiba értekezletét, melyen az ifju szervezet problémáit vitatták meg. Klein Eljáhu rabbi és Israel Albert országos főparancsnok vezetésével folyt le a B. A. konferenciája. Szombaton délután 3 órai kezdettel nyílt meg az első Héber Konferencia.

A konferenciát Ráth Efraim, a Mizrachi szervezet főtitkára nyitotta meg. Hosszasan méltaltja Bialik egyéniségét 60 éves születésnapja alkalmából. Utána többen felszólaltak, Appel Dávid, Israel Albert (Sziget), Klein Eljáhu rabbi (Kolozsvár), Ábrahám N. (Tg.-Mures), Fogel Béla (Oradea), Klein (Tg.-Mures). Elfelejtethetetlen élmény mindazoknak, kik résztvevtek az erdélyi mizrachi ifjuság első héber konferenciáján.

Este 9 órai kezdettel nyitotta meg Just Mose szervezeti elnök a plenaris ülést. A különböző referátumok után az általános vita kezdődött, melyen az ifjuság égető problémái lettek megvitatva. Több felszólaló méltalta a központi eddigi vezetőségét, mely oly szép és eredményes munkáról tudott a konferencián referálni. Alig egy éve, hogy átvette a központot, felállított egy chalutz telepet, melyen közel husz chalutzot hácsaráztatott és végre most 8 chalutzot küntat Erec Israelba. A konferencián bejelentették, hogy tárgyalásokat folytattak chalutz telepek felállítására érdekében és így nemcsak Szigeten, hanem Tg.-Muresen, Clujon és Borsán is lesznek a mizrachi ifjuságnak chalutz telepei.

Az általános vita estétől egész reggelig tartott és reggel imádkozás után folytatódott egész délutánig. A szervezet sok-sok problémái lettek megvitatva. A vita során a fontos problémákhoz majdnem minden delegátus hozzászólt, melyek közül kiemelendők, Klein Eljáhu, Israel Albert és Feldmann Nándor központi vezetők, Ábrahám N. Tg.-

Mures, Kohn Jichák Huedin, Dávidovits Mancsi, Végh Jente, Mihály Aladár, Fogel Béla és még több oradeai chávérák és chávérok, valamint még több helyi csoportok képviselői.

A konferencia ezután megadta a szigeti vezetőség felmentését, mely alkalommal legnagyobb elismeréssel mondta ki a konferencia.

Este 7 órakor értek véget a tárgyalások és a különböző bizottságok munkálatai, miután zárzóként Klein Eljáhu, Ráth Efraim és Just Mose bucsuztak szép szavakban az egybegyűlt delegátusoktól és a Hátikva hangjaival ért véget az erdélyi mizrachi ifjuság IV-ik konferenciája.

A szervezet vezetősége a következőképpen alakult meg:

Diszelnökök: Klein Eljáhu, Ráth Efraim és Kofler Móse. Elnök: Just Mose. Alelnökök: Riedermann Miksa Szatmár, Neumann János Cluj, Gileadi Dávid Szilágycséh, Glaser Izsák Mócs, Appel Dávid Sziget, Mihály Aladár Oradea, Wlad Hapoel, Israel Albert, Feldmann Nándor, Stern Zitta, Wieder Samuel, Slomovits Pentina, Friedmann Móse, Kremer Léb.

Vasárnap este 9 órakor volt megrendezve a delegátusok tisztelőre a Hanoar Hacionith helyiségében az ismerkedési estély, melyet a cluji helyi csoport rendezett. Az estély kiemelkedő számai voltak a cluji Bné Akiba kórusa, a kis Ourok egyes fellépte, valamint Pick Miklós konferálása. Szűnni nem akaró tapsot kapott Schnitzer Ignác (Oradea), ki gyönyörű kupléival gazdagította az estély műsorát. Dubb Rachel héber szavaltat adott elő, Glück Mirjaim (Szatmár) és Roóz Vilmos (Cluj) szavaltatukkal nagy sikert arattak. A szépen egybegyűlt publikumnak felejthetetlen marad a Nagyvárad ifjuságának egyik kedvenc fiatal tagja a kis Marmorstein József, ki szenzációsan látta el az első szünet után a konferenciaszerepét.

Késő éjjel ért véget a Hátikva hangja mellett az estély. M. A.

csak úgy remélheti a többi népek megbecsülését, ha rámutat arra, hogy a történelmitag biztosított otthonát, egyedül saját áldozatkészségével, saját erejével és embereivel építette föl.

Este 8 órakor a cionista imaházban Wasserstrom Sándor tartott az ifjuságnak előadást. Blum Zsigmond a zsidó nemzeti szövetség főtitkára, szervezeti ügyekről, az ifjuság megszervezésének szükségességéről, a palesztinai viszonyokról, Hachsaráról és az ifjuság nevelési programjáról tartott előadást.

Dr. N. M. Gelber, történelmtudós, Jiddisch nyelven ismertette a zsidó ifjuság nevelési problémáit.

Dr. N. M. Gelber, Wasserstrom Sándor, Blum Zsigmond megbeszélést folytattak dr. Grósz Sándor érmihályfalvai orvossal a helyi csoportnak a megalkalulásáról és bekapcsolódásáról a bihari körzetbe. Dr. Grósz Sándor elvállalta az egyesület elnöki tisztjét. A közeljövőben már megtarják alakuló közgyűlést, ahol a körzeti központ is képviseltetni fogja magát.

A K. H. akció az elmúlt évinél is jobb eredményt biztosított.

Az E. Zs. N. Sz. részéről a delegációt a szíves vendéglátás mellett, nehéz munkájukban is támogatták az érmihályfalvai zsidóság prominens vezetői: Fisch Géza és Deutsch József, míg a rendezési munkából hathatós részt kértek még: Rosenblith Sándor, Hoffmann József, Katz Endre, Berkovits Béla, Rappaport Izidor és Hoffmann Dezső. (—)

— Dr. Markovits Ignác a gyógyulás utján. Nagyvárad város egész társadalmában nagy érdeklődéssel kísérték annak a váratlan és súlyos operációnak kimenetelét, amelynek dr. Markovits Ignác városi tanácsos kellett, hogy hirtelen alávesse magát. A vakbélműtét szerencsére jól sikerült és ma már örömmel közölhetjük, hogy dr. Markovits Ignác, a váradai zsidó közélet eme derék és kimagasló egyénisége, a teljes gyógyulás felé halad. Reméljük, hogy tevékenységét úgy a városnál viselt tanácsosi minőségében, mint a zsidó közélet számos posztján, ahol áll, mihamarabb teljes egészségben fogja folytatni.

A kisjenői Izraelita Nőegylet szombaton este tea-estélyt rendezett, amely teljes erkölcsi és anyagi siker jegyében zajlott le. Özo. Braun Fülöpné elnököt és Mann Gézané alelnököt illeti elsősorban elismerés a rendezés nehéz és kitünő munkájáért. A nagyszerű tea-estély a késő hajnali órákig hu ódolt el.

— Halálozás. F. hó 16-án hunyt el özv. Weisz Mózesné Margittán, az egész helység zsidóságának mély részvétele mellett. A kiváló zsidó nagyasszonyban, Weisz Gyula a cluji Unirea igazgatója és az erdélyi orth. zsidók vezető egyénisége, édesanyját gyászolja. A temetésen a margittai, tasnádi és csekei főrabbi, az elhunyt gyermeke, unokája és dedunokája mondtak gyászbeszédet. Az elhunyt nagyasszonyt végrendelete értelmében a margittai, néhai főrabbi mellé helyezték el örök nyugvóra.

— Trotskij Uruguayban akar letelepedni. Londonból jelentik: Montvideoi jelentés közli a hírt, hogy Trotskij kérést terjesztett elő Uruguay kormányához az iránt, hogy uruguayi területen telepedhessék le.

— Oneg-Sabat a váradai Mizrachiban. Az oradeai mizrachi ifjuság, f. hó 21-én, szombaton délután fél 4 órai kezdettel tartja az első Oneg-Sabat délutánját (Ullmann-palota, félmelet, Nagypiac 11/a), melynek során Ráth Efraim, a cluji IV-ik Ceire Mizrachi konferencia lefolyásáról fog részletesen beszámolni. Érdeklődőket szívesen lát a kulturbizottság. Szombaton este 9 órai kezdettel, műsoros házi tea-estélyt rendez a Brith Hanoar Hamizrachi, az Ullmann-palotában lévő helyiségében. Belépődij nincs.

— Orthodox zsidó bírót választott Nyirgelse. Debrecenből jelentik: A 3000 lakosu Nyirgelse községnek szenzációja van: Róth Sándor orthodox zsidó bírót választották meg bírónak. A választás előzménye az volt, hogy a főszoigabíró nem engedte választásra a független kisgazdapárt jelöltjeit és ezért a kisgazdapártiak a hivatalos listán harmadik helyen szereplő Róth Sándorra szavaztak. Így azután, általános meglepetésre, Róth lett a főbíró. Már el is foglalta hivatalát a községházán.

Nagy Keren Hajeszod miting Érmihályfalván

Vasárnap, f. hó 15-én délelőtt, nagy érdeklődés mellett tartotta meg a Keren Hajeszod delegáció mitingjét Érmihályfalván, a „National” mozgó nagytérmeiben. A város zsidóságának színe-java megjelent, hogy meghallgassa vendégeit, akik őket az aktuális zsidó problémákról tájékoztatták.

A delegáció tagjait: dr. N. M. Gelber professzort, Wasserstrom Sándort, lapunk főszerkesztőjét, aki az érmihályfalvai zsidóság kérelmére jött a vallásos zsidó centrumba és Blum Zsigmond szövetségi titkárt a vasutnál egy nagybb küldöttség fogadta, hogy aztán igazi zsidó szeretettel a városka zsidó notabilitásai által megvendégeltesse.

Vasárnap délelőtt 11 órakor nyitotta meg dr. Grósz Sándor orvos a nagygyűlést, üdvözölve a vendégeket és arra kérte a jelenlévő nagyszámú hallgatóságot, hogy kísérik figyelemmel a zsidóság eme fáradságot nem ismerő vezetőinek beszédeit. Egyidejűleg felkéri elsősorban Wasserstrom Sándort, hogy informálja az érmihályfalvai zsidóságot mindazon zsidó eseményekről, amelyekhez a ma létezők fűződnek.

Wasserstrom Sándor nagy beszédben, a hallgatóság általános figyelmé középette, foglalkozott a diaszpórai zsidóság szomorú helyzetével és az ifjusági probléma kapcsán rámutat arra, hogy szellemi és lelki irányítók hiányában a zsidó ágot a többi régi nagy népekhez hasonlóan azon tragikus végzet fenyegeti, hogy egy két generációval teljesen megszűnik, amennyiben kellő eréllyel nem venné föl a harcot, úgy a jobboldali, de főképpen a baloldali asszimilációval szemben, amely a jelenlegi generációt és főképpen az elhagyott ifjuságot fenyegeti. Rámutat arra a reménytelen helyzetre, mely a zsidóságot a széthúzó erők folytán fenyegeti azzal, hogy a teljes legalitást nyert antiszemitizmussal szemben nemcsak hogy egységesen nem tömörül, de saját értékeit lebecsülve, minden energiáját egymással szembeni marakodásban és intrikákban meríti ki. A zsidó államiság egyetlen maradványai, a hitközségeink, állandó hadszíntérré fajultak és ahelyett, hogy minden zsidó energia összefogna, szolidaris zsidó testvéri együttérzésben, romboló erők az intézményeken felépült hitközségek megosztására törekednek, mely így előbb-utóbb nem kerülheti el a megsemmisítés végzetét. Vissza kell térnünk ósrégi tradíciókhoz, amely szerint hitközségeink nemcsak tisztviselőket fenntartó és rituáléját biztosító intézményei legyenek zsidóságunknak, hanem a rendkívül nagy időkben szociális, jóléti intézményeik megteremtésével kötelesek a mindenütt kisméltott és nincstelenségbe merülő zsidóságot szomorú helyzetében erősíteni és átmenteni egy jobb jövő számára. Csakis úgy menthetjük meg zsidóságunkat, ha hitközségeink viszáternek arra az útra, hogy népközségi teendők által is teljesítik nemes hivatásukat. Természetes, a hitközségnek a saját politikai, gazdasági és szociális törekvéseiben magasabb szuverénje más nem lehet, mint maga a hitközség tagjainak akarait megtestesítő keret. Rabbijaink legyenek a zsidóság szellemi és lelki irányítói, de semmi körülmények között ne gyakoroljanak ingerenciát oly módon, hogy kimondott

gazdasági kérdésekből is rituális tökélet kovácsoljanak, amely végül is hitközségeink teljes guzsbakölésével sodródik az örvény felé.

Hosszasan foglalkozik a palesztinai helyzettel és az ottani építő munka eredményeivel. Rámutat, hogy míg az egész világon gazdasági krízis és munkanélküliség uralkodik addig a világ egyetlen államában, a zsidóság eredményes építőmunkát folytat és a gazdasági krízis, valamint a munkanélküliségre rácsafol ama körülmény, hogy Palesztinában az elmúlt évben 15.000 zsidó vándorolt ki újabban, az amerikai nagytőke, valamint a német és lengyelországi középösztály keresi az elhelyezkedését a szentföldön. Munkanélküliségről pedig szó sem lehet akkor, amíg a Jewish-Agency, a Cionista Világszervezés és a palesztinai kormányzat újabb 45000 certifikátot bocsájított ki, amelynek célja semmi körülmények között sem lehet az, hogy Palesztinában, ha munkanélküliség létezne, a munkanélküliek számát újabakkal fokozza. Foglalkozik a vallásos zsidóság teljesítményeivel a Szentföldön, végül is azzal fejezi be, hogy a zsidóságot, valamint a jelenlegi generációt a zsidóság eme szentháromságával: Isten, Nép és Ország, menthetjük meg a jövő számára. A nagy tetszéssel fogadott beszéd után

Dr. N. M. Gelber tartotta meg mély hatást kiváltó, felejthetetlen beszédét. Héber nyelven kezd, majd jidisül folytatja és rámutat arra, hogy az alig 49.000-et számláló bulgáriai zsidóság jóval nagyobb számú zsidó iskolákat tart fenn, mint a hatszor annyit számláló erdélyi zsidóság és azokból igazi zsidó világszemlélet árad ki és ahol a mi zsidó ifjuságunk saját nemzeti nyelvén, a héber nyelven keresztül meríti minden tudását és épen ennek eredménye az, hogy a magát 100%-osan zsidónak valló bulgáriai zsidóval szemben egyáltalában nem létezik antiszemitizmus. Mi zsidók állandóan azon bűnbeesünk, hogy míg más nemzetek értékeit megbecsüljük, sőt majmoljuk, addig magunkkal szemben, amíg a mi érdekeinket is képviselő értékeinkről van szó, azt lekicsinyelni igyekszünk. Nem akarjuk látni és nem akarunk tudni arról, hogy a távoli keleten, Erec Jiszroelben, egy nagy és örökéletű zsidótipus van kifejlődésben, amely büszkesége nemcsak a zsidóságnak, hanem az egész emberiségnek. Némelyek lekicsinylik azon munkát, ami ott kint az Erecben folyik és mindenáron lekicsinyelni igyeksenek azon országot, amely a zsidó államiság idején, a kulturális eszközök hiányában is, három és fél millió zsidót tudott eltartani és ma a technika fejlődése folytán, sokkal nagyobb számú zsidóságnak biztosít helyet, sokkal nagyobb számú zsidóságnak a mandatórius hatalommal, Angliával szemben, hogy az a zsidóságot eszköznek használja ki nagyhatalmi érdekeinek és nem számolnak azzal, hogy a zsidóság számára. Palesztinát az angolok 75.000, a szentföldön nyugvó hősi halottal váltották meg. Nekünk is áldozatot kell hoznunk és ha Anglia nyugalmunk érdekében a szentföldön egyensúlyt akar tartani, nekünk kötelességünk az országépítő munka számára a megfelelő anyagiakat felhozni. A zsidóság

RÖVID HIREK

BUDAPEST. Az elmúlt héten egy magyar-zsidó országos muzeum nyílt meg Budapesten.

VARSÓ. Az ujonnan kinevezett lengyel tábornokok egyike zsidó. — December hónapban újra 220 zsidó utazott Palesztina különböző vidékeire Varsóból. — A zsidó kiskereskedők súlyos helyzete kapcsán, a varsói zsidó hitközség elhatározta, hogy kölcsönrel fogja támogatni a válságba jutott zsidó kiskereskedőket. — Lembergi mintára Kielczen is pogromot indítottak az antiszemita hulligánok a zsidó lakosság ellen. A rendőrség idejekorán lépett közbe és széjjelverte a zavargókat.

JERUZSÁLEM. Decemberben a palesztinai bevándorítók száma 1469 volt, közülök 1259 zsidó. — Palesztina zsidósága a legújabb hivatalos kimutatlás szerint 1931. évben, amikor az összlakosság 18 százalékát tette csak ki, nem kevesebb, mint az összes állami bevételek 40 százalékát fizette. A megállapítás szerint az összes adók 24 százalékát, a postaértékek 44 százalékát és a telekkönyvi illetékek 75 százalékát zsidók fizetik. — A Habimah héber színház európai körútra indul. — A transzjordániai határrendőrség arra inti a zsidó turistákat, hogy ne lépjenek át transzjordánia határát, mert könnyen arab támadásoknak teszik ki magukat. — Kadoorie sanghaji zsidó kereskedő 120.000 fontos hagyományát, amelyet a végrendelet szerint zsidó iskolák céljaira kell fordítani, egy zsidó mezőgazdasági iskola létesítésére használják fel. — A palesztinai export az elmúlt évben 13%-al nagyobb volt az előző év exportjánál. Az import ezzel szemben 8%-al csökkent. — A palesztinai kormány az állami tisztviselőknek megtiltotta, hogy bármilyen arab mozgalom-szervezetben vagy gyűlésen részt vegyenek.

BERLIN. A német kommunista párt indítványt nyújtott be a felekezeti szubvenciójának törlésére.

LEMBERG. Száz zsidó kereskedő fordult a kereskedők szövetségéhez, hogy a kormánytól adják csökkentése érdekében intervenáljon, mert az állandó zavargások miatt okozott súlyos veszteségek folytán, ellenesetben kénytelenek lesznek üzleteiket bezárni.

FRANKFURT. Január 1-én folyt le Frankfurt Meinban a németországi országos rabbiszövetség kongresszusa.

WORMS. Osthofenben röviddel ezelőtt ismeretlen tettesek behatoltak a zsidó temetőbe és ott több sírkövet megrongáltak. A hitközség jutalmat tűzött ki a tettesek kézrekerítőjének.

PÁRIS. A napokban folyt le Strassburgban a francia vallásos zsidóság kongresszusa Brunshwig rabbi elnöklétével. A kongresszus elhatározta, hogy intenzív munkát fejt ki a jövőben a vidéki hitközségek vallásos életének fejlesztése, valamint a palesztinai munka érdekében.

BÉCS. A bécsi Adasz-Jiszroel, a napokban Fürst főrabbi hozzájárulásával, Rabbi Slomo Baumgartent nevezte ki dájennek.

PRÁGA. A szlovákiai neolog-statusqo hitközségi szövetség között legújabb híradások szerint ellentétek keletkeztek, amelyek a szakadás árnyát vetik előre.

LONDON. A londoni zsidó segélyszervezet legutóbbi ülésén az a terv merült fel, hogy össze kell hívni a zsidó világgazdasági konferenciát. A világgazdasági konferenciára bizottság alakult melynek elnöke Morris Myer főszervező lett.

NEW-YORK. Január elsejétől kezdve New-yorkban új rituális-szisztémát vezetett be a hitközség, amennyiben szigorú kontrol alá veti az összes rituális-mészárszékeket és mindegyiket a „koser” megjelöléssel látja el.

RÓMA. Az elmúlt napokban hunyt el az ismert zsidó tudós, Prof. Paolo Enriques, akit néhány évvel ezelőtt tüntetett ki a pápa a legmagassabb érdemrendjével.

BERLIN. Prof. dr. Moritz Sobernheim, a külügyminisztérium ismert zsidó referense január 5-én elhunyt.

DANZIG. Hitler pártemberei az elmúlt héten veszettkutyát eresztettek a lubavicsi rabbi unokafivérére, Rabbi Schnersohnra. A kutya lemárcangoita a rabbi lábáról a ruhát és mélyen megsebezte. A rendőrség eddig mindössze annyit tett a merénylők kézrekerítésére, hogy közölte a családdal, hogy megtehetik az írásbeli feljelentést, amelynek alapján majd eljárnak.

— A Grósz-Nővérek temesvári orih. kóser vendéglője tisztelettel értesíti t. vendégeit, hogy helységét Timişoara, Bul. Carol (Hunyadi-ut) 12 szám alá, uccai üzletbe helyezték át és kérik vendégeik további szíves látogatását.

MOZI

Városi Színház Mozgó

Péntek: **szent láng** Sommerset Maugham világhírű színdarabja német hangosfilmen. Főszereplők: Gustav Fröhlich, Dita Parlo, Wladimir Sokoloff.

Teatrul HEYMAN szinkör

Ma grandiozus premier. Minden idők leghatalmasabb filmremeke, **QUO VADIS?** Emil Jannings alakítása. Keresztény szüzek a máglyán. Katakombák, gladiátorok, kocsiversenyek. Oroszlánok és keresztények az arénában.

— Eljegyzés. Glück Iluskát (Nagyvárad), eljegyezte Rudolf Arthur (Reghin). Minden külön értesítés helyet.

Primăria Municipiului Oradea, Serviciul Economie

Ad. No. 40212/1932.

Pulicațiune

Primăria Municipiului Oradea, în conformitate cu hotărîrea Delegației Consiliului Municipiului No. 40212/1932 din 10 Ianuarie 1933, aduce din nou la cunoștința generală, că Termenul din Piața Mihai Viteazul din dosul Antrepozitelor, fost închiriat de către firma Soc. An pentru valorizarea lemnaului și a varului se dă în arendă prin concurs de oferte și tratate prin bună învoială pe timp de 10 ani, cu începere dela data adjudecării în mod provizor, care va avea loc în ziua de 21 Ianuarie 1933.

Concursul de oferte se va ține în conformitate cu dispozițiunile art. 88—10 din Legea Contabilității Publice, a Regulamentului Oficiului Central de licitații și norme publicate în Monitorul Oficial No. 127 din 4 Iunie 1931.

Ofertele închise sigilate și însoțite de un vadiu de 5% din arenda oferită pe un an se vor înainta Serviciului Economic Etaj I, camera No. 27 până în ziua de 21 Ianuarie 1933 între orele 10—12 a.m.

Condițiunile de închiriere, Caietul de Sarcini și alte informațiuni se pot ști la Serviciul Economic al Primăriei în fiecare zi de lucru, în orele de birou. Oradea, la 11 Ianuarie 1933.

Primar: A. Crăciun Secretar general: Dr. Voștinar

Hirdetmény

Az oradeai Izr. Szentegylet, Chewra Kadisa ezennel meghirdeti n. **HERSKOVITS ALBERT** emlékére létesített alapítványát, mely szerint Herskovits Albert Jahzelt hetében (ezidén folyó 17-től 25-ike közötti időben), kórházunk szülészeti osztályán születendő zsidó fiú gyermek, amennyiben születel hozzájárulnak, hogy az új szülött „Avrohom” héber nevet felvegye, egy a gyermek anyja díjmentes ellátásban részesül a szülészeti osztályon, a Chewra előállítja a szüdet saját költségén és az elnök ur tölti be a Kvater tiszttségét.

Pályázók kéretnek a szentegyleti irodába (Str. M. Fuchs 2) bejelenteni.

Oradea, 1933 január 15.

Az ELNÖKSÉG.

E Z Ű S menorák gyertyatartók, Harang serlegek, védjegy! evőeszközök,

T templomi kegyszerek, bármily művészi kivitelben legolcsóbb árban.

Gyártása és eladása:

„Tacumul” ezüstáru gyárban **CLUJ, Str. Gen. Neculcea (Kornis-u.) 6.**

Takarításra

festék-, lack- és kefeáru valamint a világhírű „Express” poloskairtót és „Express” Magasfényt, mely butorát ujjá varázsolja; legolcsóbban csak

STERN.S.ENDRE

kefegyáros és festéknagykereskedőnél szeresheti be

ORADEA

Strada Nicolae Iorga (Zöldfa-ucca) 10
Telefon 378 Telefon 378

ZSIDÓ HUMOR ÉS TÖRTÉNETEK NAGYJAINKRÓL

Mig a gyertya ég.

R. Iiszroel Szalant bement egy cipészhez megjavíttatni a cipőjét. Este volt és a cipész egy gyertya fényénél dolgozott, amely már kilobbani készült.

— Kár — mondotta R. Iiszroel — hogy már nem lesz elég ideje a javításra.

— Mig a gyertya ég, ki lehet javítani.

— Milyen mélyek ezek a szavak — mondotta R. Iiszroel és halkan ismételtette magában a feddés hangján: „Mig a gyertya ég, lehet javítani”... Mig a lélek lobog...

A megbízható helyetes.

A divatárkereskedőhöz odamegy a kifutógyerek és panaszkodva mondja:

— Főnök ur, kérem, már megint megpofozott a segéd.

— Sajnálom — feleli részvétellel a főnök — de hát be kell látnod, hogy nagy elfoglaltságom mellett nem csinálhatok mindent egyedül.

Ami van és ami nincs.

Ereb Jajne valami nagyon érdekes dolgot mesél Ereb Janklnek és többek között így szól:

— Na és akkor csengettem az inasnak. Jankl felüti a fejét: — Mi az, neked inasod is van?

— Inasom nincs, mondja Ereb Jajne — de csengőm az van.

Kétféle lehetőség.

Reb Nachman és Reb Slajme egykor iskolatársak, évtizedek múltán összelátalkoznak Pesten és elmesélik egymásnak életük eddigi folyását. Reb Nachman elmondja, hogy ő csak rokonai látogatására jött, mert Párisban él, ahol kávéüzlete van. Reb Slajme viszont elmondja, hogy ő is csak átutazóban van Pesten, évtizedek óta Madridban kávékereskedő.

— Nahát, ez érdekes, — csodálkozik Reb Nachman — hát hogy jutottál arra a gondolatra, hogy Madridban pont egy kávéüzletet nyissál?

— Hát tudod kérlek, — feleli Reb Slajme — az úgy volt, hogy egyszer elvetődtem Madridba, az egyik utcában kávé akartam venni és legnagyobb csodálkozásomra azt látom, hogy az egész utcában egy kávéüzlet sem volt. Gondoltam magamban: ahol egyetlen egy kávéüzlet sincs, ott remekül meg lehetne élni egy kávéüzletből és nyitottam egyet. Na és te, hogy lettél kávékereskedő pont Párisban?

— Hát tudod, kérlek, — feleli Reb Nachman — az úgy volt, hogy egyszer elvetődtem Párisba, az egyik utcában kávé akartam venni és legnagyobb csodálkozásomra azt látom, hogy minden második házban van egy kávékereskedés. Gondoltam magamban: ahol ennyi kávékereskedő meg tud élni, ott én is megélhetek.

Kettesben könnyebb a nyomoruság.

— Rettenetes helyzetben vagyok, Weisz ur. Hónapok óta nincs állásom és itt állok ebben a nagy városban egyedül, egy vas nélkül.

— Ejnye, hát miért nem jött hamarabb hozzám?

— Drága Weisz ur, maga kisegít engem a pénzzavaromból?

— Azt nem, de ha mellettem van, akkor már nem áll egyedül egy vas nélkül.

Feltalálók utóda.

Weisz és Schwarz a kávéházban ülnek és az őseikkel hencegnek.

— En — mondja Schwarz — atól a Schwarz Bertholdtól származom, aki puska-port feltalálta.

— En is egy feltalálótól származom, — mondja Kohn.

— Az mit talált fel?

— Az én egyik őszám találta fel a havi részletfizetést.